

KREŠŤAN

POLITICKE A SPOLOČENSKÉ KATOLICKE NOVINY

VYCHADZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok . . . . . 2 zl. — kr.
Na pol roka . . . . . 1 „ — „
Na štvrt roka . . . . . — „ 60 „

Jednotlivé číslo 4 kr.

Majitelia a vydavatelia:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Zdravica v Petrohrade.

Ak je krajina, v ktorej osobnosť panovníková dáva smer tak vnútornej, ako zahraničnej politike, tak je to bez pochybnosti Rusko. Ruský cár síce tiež nemôže sa vytrhnúť z pod vplyvu doby a tých, čo ho obkľučujú, ale neni predsa druhého štátu v Európe, kde by sa náhlady a schopnosti panovníkové na toľko odrážali v štátnej správe, ako práve v Rusku.

Charakter, ciele panovníkové, jeho láska a nenávisť tvoria politický program (poriadok) Ruska. Všetky politické výkony majú koreň v tých myšlienkach, ktoré v duši cárovej prebývajú.

V terajších politických pomeroch je Rusko jediná veľmoc, ktoráby mohla byť Rakúsko-

Dr. Karol Lueger viedensky mešťanosta.

Uhorsku nebezpečná. Ak táto moc sleduje udajný testament Petra Veľkého a prispieši pád Turecka tým cieľom, aby ruský cár v Carihrade mal tretie sídelné mesto, tak by medzi námi a susedným Ruskom tak veľké protivy zkrslý, ktoré by len zbraň vyrovnala.

Keď ale Rusov trieze, chladnokrevné chápanie vecí povedie v zahraničnej politike a keď si len také ciele vytknú vo východnej otázke, ktoré neohrožujú jestvovanie Rakúsko-Uhorska, tak mier týchto dvoch susedných veľmocí nemôže nič narušiť.

A ponevác sám cár dáva smer ruskej politike, veľkého významu je osobnosť cárova a jeho osobný pomer s panovníkom rakúsko-uhorským.

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, ponevác semeno našich vznesených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a seba budú rásť zabezpečiť.

Krešťania! kupujte len u krešťanov!

Cár Mikuláš II. je mladý, životaschopný človek. S veľkými myšlienkami sadnul na trón ohromnej monarchie. Nebola tedy obava celkom oprávnená, že sa tento, svojej moci si povedomý človek, dá na odvážlivé podniky?

Na tieto naše obavy sme dostali tieto dni uspokojúcu odpoveď z Petrohradu.

Riadenie Božie takého človeka posadilo na trón ruský, ktorý svoju hlavnú úlohu v tom predsavzatí vidí, aby svojmu národu zabezpečil pokoj, mier. Toto predsavzatie chce panovník ruský v úprimnom priateľstve a v úplnej shode s panovníkom rakúsko-uhorským uskutočniť.

Toto hlásal ruský cár Mikuláš II. minulý týždeň celemu svetu, keď dvíhal pohár na nášho cisára a kráľa Fraňa Jozefa I. Náš kráľ, Jeho Veličenstvo v tom istom smysle odpovedal.

Veľa značí táto udalosť; značí toľko, že medzi nami a Ruskom nie sú žiadne protivy a že tá veľmoc, ktorá jedine môže nám hroziť válkou, je s nami v úplnej shode.

Shôdzka dvoch panovníkov a zdravica cára Mikuláša, nemôhla prísť lepšie v hod, ako práve teraz, keď čiastka Vychodu horí, pričom sa protivy medzi rakúsko-uhorskou a ruskou zahraničnou politikou veľmi ľahko môhly priostriť. Ale zdravica petrohradská je pokynom aj pre balkánske národy, aby nerátali totižto pri prevádzaní jejich sebeckých, proti Rakúsko-Uhorsku nameraných cieľov na pomoc Rusov, aby sa neopovážili všeobecný mier europejský narušiť, lebo ich zdrti shoda týchto dvoch veľmocí.

Petrohradské slávnosti tedy plynúvšie pri jarnom svite slnka značia mier. Mier, pri ktorom národy pokračovať môžu v práci civilizácie, mier, pri ktorom sa asnáď aj naša vlast strasie toho mravného a hmotného úpadku, ktorý na nej už od rokov ľpí.

A predseda najdú sa ľudia, čo sú s tým nespokojní, jedni vidia v tom reakciu oproti dvíhajúcemu sa Uhorsku, druhí zase obávajú sa o pomery s ostatnými spojenci. No, nemusia sa bať ani jedni, ani druhí. Keď sa spojíme s Nemci a Rusmi, ostatní spojenci hrajú pre nás len druhostupňový zástoj. Tí zase, čo v petrohradských udalostách nápady proti ústave vidia, nech majú na zreteli, že jeden z hlavných faktorov je *korunovaný kráľ uhorský* — *najústavnejší panovník*.

Fraňo Jozef I. len preto sa vydal na túto ďalekú, obtížnu a asnáď — nebezpečnú cestu, lebo chcel pokoj zabezpečiť svojim národom. Preto každý dobrý vlastenec len žehnať musí nášmu milovanému, sošedivelému panovníkovi.

POLITICKÉ CHÝRY.

Kráľ z Petrohradu predešlú sobotu prišiel do Viedne. Politické kruhy sa presvedčené, že návšteva nášho kráľa potvrdila dobré dorozumenie Ruska a Rakúsko-Uhorska; že teraz pre balkánsku otázku vytvorený je konflikt medzi najbližšie interessovanými veľmocami, ba že je zaistený poriadok vecí na Balkánskom polostrove vôľou a spojnými silami oboch mocí. Prvým ovocím dorozumenia Viedne s Petrohradom bole to, že Srbsko a Bulharsko ticho stály a že ani z kríkov grécko-tureckej vojny nestalo sa nič takého, čo by pokoj zrušilo v Europe. Medzitým ale úplne úfame, že Rusko a Rakúsko-Uhorsko s druhými veľmocami nezabudnú na krestanov na Východe a že ich budú brániť proti tureckému tyranstvu.

Vedia si oni pomáhať. Za fíišpána sabolčskej stolice vymenovaný je Berchtold Freilitzsh, zaťko pána ministerpredsedu. Fíišpánom baraňanskej stolice zostal barón Imrich Fejérváry, syn ministra Fejérváryho; fíišpánom békésskej stolice zostal Juraj Lukács, vnuk ministra Lukácsa; fíišpánom vo Veršeci stal sa Elemér Pálfy, zaťko pána ministra Erdélyho. Vidíme teda, že nielen socialisti chcú si podeliť statky a zeme, lež i páni ministri dobre vedia podeliť masťné úrady a vedia pomáhať zaslúžilým svojim vnučkom a zatkom.

Snemovňa vyslancov vydržovala dňa 29-ho apríla, 1. 3. a 4. mája krátke zasadnutie, v ktorých predseda predostrel viac pripisov, medzi nimi aj proti povýšeniu kvóty. Snemovňa prijala návrh zákona o soštatneniu budapeštianskeho telefonu, potom o obchodnej smluvy s Bulhárskom. Gejza Polónyi sa pýtal ministra-predsedu o petrohradskej návšteve nášho panovníka; Samuel Visontai sa pýtal ministrov vnútra a obchodu v záležitosti nešťastí na elektrickej železnici v Budapešti; žiaden z ministrov neodpovedal, lebo si myslia, že oni majú času a Uhorská krajina nech čaká. V stredu, vo štvrtok a piatok nebolo zasadnutie, v sobotu len formálne, lebo ministri porady držia o tom, či musia složiť ich úrad a či dostanú väčšinu na povýšenie kvóty.

Kvóta t. j. ustálenie peňažnej pomoci ku spoločným výdavkom, to je tá otázka, ktorá učinila, že p. Bánffyho a jeho tovaryšom hlava bolí. Tie mnohé pripisy k snemovni proti povýšeniu kvóty mnoho vyslancov vládnej strany prinútily, aby trošku pomysleli, či to povýšenie nebude ich stáť vyslanecký mandát; druhí členi na vládnej strane zase to myslia, že dlho trvá Bánffyho ministerstvo, by už aj oni môhli byť ministerom; v Rakúsku ale žiadajú povýšenie kvóty uhorskej. Pri zasadnutí kvótových výborov a podvýborov v Budapešti nechceli sa porozumeť a popustíť zo svojich zaujatých stanovisk, a Rakúšania už aj odcestovali z Budapešte. Aj minister-predseda Bánffy odcestoval do Viedne, aby s rakúskym ministerským predsedom gr. Badenim, spolu podali zpravu panovníkovi o výsledku porad kvótových výborov. Lenže to vec čudná, že keď sa výbor uhorský celkom proti zvýšeniu kvóty vyhlásil a rakúsky výbor neprijal terajšú kvótu na budúcnosť, Bánffy s tým istým úmyslom má teraz porady držať s rakúskym ministrom, aby sa kvóta zvýšila z uhorskej strany. Raku-

šania nepopustia ich stanovisko, náš kvótovy výbor ale vyhovoriť sa, že našu kvótu nemožno povýšiť: nuž či Bánffy oproti tomu bude chcieť to povýšenie zastupovať. Lebo náš výbor nezastupuje snem, alebo Bánffy; lebo výbor, alebo Bánffy mal by složiť svoj úrad, alebo svoj mandát.

Politické polozenie krajiny je presmutné: korrupcia všade sa ukazuje. Predešlí ministri keď chceli purifikovať (učistiť) administráciu stoličnú, poslali do pensie asi desiatich hlavných županov, aby dali príklad a ostatní potom oťahli sa; ale keď Bánffy a Perczel dostali sa k vláde, celkom z iného ohľadu posielali preč hlavných županov, sudcov at.d. Títo boli pozbavení svojich miest, lebo neposlúchovali v nezákonnosťach a neboli dost poslušní ministromi predsedovi. Takto dostali sa na povrch tí ľudia, ktorí bez hryzenia svedomia zaviedli tyranstvo v Uhorsku. Bánffyho ministerstvo chváli sa so Szalavszkým, Klochom, Tarnóczym at.d. Ako ministerium hore, hlavní župani a ich stoličné kličky na vidieku, tak panujú matrikári a okresní notári po obciach: nerozkáže im ani zákon, ani pán, ani kňaz, ani rychtár, ani sedliak a to je celkom tak ako v Turecku: notár je turecký kadi, hlavní župan je vali, minister je paša a barón Bánffy je sultán, my kresťania sme ale tak prenasledovaní, ako naši bratia pod pohanskou vládou na Východe.

Vojna na Východe. Pri Velestine trvá už viac dní bytka, ktorá nevypadla priaznive pre Grékov, ale aj Turci nemôhli odraziť nábeh Grékov. Títo museli opustiť mesto Volo na mori, kde lodi veľmocov strážia teraz, obyvateľstvo utieklo. Medzitým Juraj kráľ prepustil celé ministerium a nová vláda grécka pod predsedom Rallis-om sa namáha, aby vojsko reorganizovali, čo im sa ťažko bude podariť. Obyvateľstvo je vo veľkom strachu: dedinčania so ženami a deťmi zutekali do hôr, tak že na roviny a v mestách niet ľudí. Vojsko grécke sa shromažďuje vo Farzalose a Domokoše, kde bude bitka, až Grécko nebude prosíť veľmoci, aby nábeh Turkov postavily a pokoj vykonal.

Víťazstvo rakúskych kresťanov.

Pravda je všeobecný záujem, všeobecného záujmu je aj katolicizmus, nosič náboženskej pravdy. Víťazstvo pravdy nie je slávnosťou jedného národa, ale slávnosťou celého sveta, všetkých národov. To isté stojí aj o víťazstve náboženskej pravdy. Aj to musí osláviť celý svet, každý národ.

To je príčinou toho, že si opätne pripomínáme a oslavujeme víťazstvo rakúskych kresťanov. My sme tiež synovia svetla, ako hoktorý druhý kresťanský národ sveta, to víťazstvo tedy, ktorého sa dobili synovia svetla na synoch tmy, je, keď aj nie bezprostredne, predsa aj naše.

A tým väčšia je naša radosť nad víťazstvom rakúskych kresťanov, lebo tento boj skoro tridsať rokov trval a prvý úspech asnaď

aj nás posilní, aby sme vyplieniť môhli v krajine Márie čertovské pokolenie tmy.

Kto by sa bol toho pred tromi-štyrmi rokmi nazdával, že za tak krátky čas len hnusná pamiatka zostane po moci tmy a na veky zatratené bude zbožňovanie čertov a zlatého telaťa, alebo ako to vravia, zbožňovanie židovského liberalismu.

Kto mal nádej už aj len vtedy, keď pekelná moc prekazila potvrdenie vyvolenca ľudu.

Len kresťanská trpezlivosť, obetivnosť, len pravda kresťanskej viery môže za tak krátky čas tak skvelé víťazstvo vydobíť.

Odhodlaný boj rakúskeho kresťanskeho ľudu dokázal, že sa katolíckej cirkvi ani brány pekelné nedobijú.

Jednoduchý, učený svetský katolík rozvinul prapór katolíctva a nosil ho, neohliadajúc sa na posmech, urážky a spiknutia proti jeho životu, po celom Rakúsku, kým sa pod ním celý národ rakúsky nesdružil.

Časopisy nezabožov a židov stále hlásaly, že je dr. Karol Lueger ovenčený vodca rakúskych kresťanov nie zvlášte nadaný človek, ale len jednoduchý fiškál.

Dopustme, že majú pravdu. Ale smieme sa ich pýtať, keď je nie Lueger dľa nich ani veľum, ani rečník, ani človek vysokého postavenia: čomu to môžeme privlastňovať, že on za tak krátky čas bol vstave rozmetať ten ohromný tábor, v ktorom sami veľkí ľudia boli?

Tá výpoveď len na ich stanovisko hádže čudné svetlo. Lebo, keď sú bojovníci kresťanskej myšlienky spolu aj s vodcom malicherní, beznároční ľudia, tak musí byť sama *myšlienka* veľmi silná, nedobitná, ktorú oni za neschopnú, mrtvú vyhlasujú.

To je svätá pravda, že sa kresťanská myšlienka len prostredníctvom a nie silou a schopnosťou ľudí šíri. Je v nej Božská sila a len ten človek je ozaj silný, ktorý ju nechce za nástroj použiť, ale sám sa jej ponúkne za prostriedok.

Čo sa Luegera týka, on dostatočne dokázal nie jednu schopnosť jeho a ešte lepšie dokázal to, že vie s týmito schopnosťami zaobchodiť a také skvosty si sbiera, pre uschovanie ktorých nenačím železnej Wertheimerky alebo ocelou obitých pivnic.

On presvedčil viedenský ľud o tom, že, ak Boh ostriha mesto, darmo dáva naň pozor mešťanosta, lebo synovia tmy sú prefikani ľudia, oni ho vykoristia a na žobrácku palicu dovedú; mesto potrebuje nie len dozorcú (mešťanostu), ale musí vytisknúť ducha zlého a miesto neho uviesť a stále podržať bohabojnosť.

My máme tiež strážnikov a to mnoho a drahoplatených strážnikov a predsa čo je za výsledok? Zo dňa na deň badáme, že nám zase dačo ukradli. Tak veru, chudobnieme, lebo sa naši platení strážcovia spojili s duchami tmy, o čom svedčí nie len vzťahujúca sa hmotná a mravná chudoba, ale aj jednotlivé kriklavé prípady.

Bolo by na čase už ráz zobudiť sa zo sna a poveriť bohabojnosť so strážou Uhorska. Tá ani nežiada platu, predsa verne chráni naše záujmy. Pod jej krídlami môžeme smelo položiť hlavu na odpočinok.

Príklad rakuských katolíkov nám ukázal, že možno kresťanstvo uviesť do jeho práv. Povzbudení jich príkladom zničme aj my nezabožsko-židovský liberalismus.

Nedeľný odpočinok pri železniciach.

Rakúsky minister železničných záležitostí poslal prípis na uhorského ministra obchodných záležitostí ohľadom zastavenia nákladnej premávky v nedeľu a vo sviatky. Naš minister obchodných záležitostí odovzdal prípis tento direktorstvu uh. štátnych dráh, aby vyslovilo o ňom svoju mienku. Direkcia vyslovila sa proti uvedeniu nedeľného odpočinku, je to vraj u nás nemožné a síce z tých príčin, lebo zásoba prenávačnych prostriedkov premávke, po sviatkoch značne zväčšenej nedostačí tak by výlohy štátnych dráh aspoň o 5—6 millionov nariastly. Toho istého náhľadu je aj samé ministerium, prečo aj sa vidí, že títo páni nechcú uviesť nedeľný odpočinok pri železniciach. Dokladajú ešte aj to, že sami tí, čo sú pri premávke železničnej zamestnaní, nebudú s tým spokojní.

Že zastavenie nákladnej premávky v nedeľu a cez sviatky nezapríčiní štátnym dráham o 5—6 millionov väčšie ročné výdany, to už vieme z osvedčenia rakuských a pruských odborníkov. V Prusku a v Rakúsku je len predsa väčšia nákladná premávka, a keď si v Prusku už od rokov aj pri nedeľnom odpočinku bez zvláštnych výloh vedú s ňou pomôť, prečo by sa to nemohlo stať u nás. To, že sú železniční direktorovia proti odpočinku, tomu ešte rozumieme, keď vezmeme do povahy ich nezabožst. o a ich ziskobažnosť, nechápeme ale nijako, prečo by nechceli nedeľný odpočinok ani tí, o ktorých sa jedná. Nesmysel by bol báť sa toho, žeby bol zárobok menší, lebo keď kedysi musia transportovať nakopené náklady, tak že bude personál vo všedný deň viacej pracovať, ale tomu primerane si aj viacej zarobí. Pri starých výhodach bude mať takýmto spôsobom novú: odpočinok v nedeľu a na sviatok.

Obrana remeselníctva.

Stav remeselníctva je v mnohom ohlade horší, ako stav poľného hospodárstva, preto, lebo sa oň vlada, zákonodarstvo, politikovia a vôbec širšia verejnosť zhola nič nestarajú. A vskutku remeselníctvo naše samo nevie na koho sa má obrátiť o pomoc, keď si aj najde obrancov, je ešte vždy otázka, či im môže dôverovať. Tím, čo sa s vecou hlbšie nezaoberajú, je to veľmi divné, že sa v rade remeselníkov najdú ľudia, ktorých ani ich minulosť, ani prítomnosť k tomu neopravňuje. Čo dobrého môžu vykonať v prospech malého priemyslu tí, čo agrárne snahy ohovávajú, ich bojovníkov vysmieľujú a hanobia. Pokiaľ triediť budeme remeselníkov kdejakými politickými heslami na tábore a malý priemysel vtiahneme do služby politických cieľov, nič dobrého nebudeme v stave spraviť v jeho prospech.

Vo veľkej práci pretvorenia sotvy môžeme rátať na pomoc remeselníctva. Zlé polozenie ho zoslabilo, bezcitným spravilo oproti jeho hospodárskemu a spoločenskému povolaniu, a nedôverčivým aj oproti jeho vlastným, ktorí sa v lepších okolnostiach ešte na povrchu držia.

Tým ale, že smutnú pravdivosť opisujeme, nepomôžeme ani jednomu remeselníkovi, musíme tedy robiť.

Remeselníctvo, keď išlo s požiadavkou spolčenia a schopnosti do boja, ktorého výsledkom bol XVII. zák. č. z roku 1884, nerátalo na to, že ten istý zákon, ktorý svojim časom s takou radosťou vívalo, bude a dvanásť rokov utláčať záujmy remeselníkov. Či tu dostačí revisia zákona, to my sami nevieme, ale myslíme, že nie, ani v tom páde, ak by sme popri vyučení aj iné nedostatky jeho nahradili.

Preto ale nech nás nikto mýlno nepochopuje. My tiež bezpodmienečne sme na tom, aby sa požiadavky vyučenia zprísnilo, lebo aj my odsudzujeme nadužívanie kapitalistov, len toho sa obávame, že by tým rakúsky a uhorský fabričný priemysel nevykázal taký výsledok, ako sa od neho vyžaduje, z čoho by zase len sberba hospodárskych pijavíc ťažila.

Tá istá obava nás hnetie pri druhej našej požiadavke, pri ustanovizni priemyselných spolkov.

Sú to, aspoň v terajšej podobe, telesá bez všetkého samosprávneho náteru, bez dispozičného práva, aké priemyslovým vrchnostiam prislúcha. Takto nemôžu obstať, lebo nemajú žiadneho skutočného cieľu. Cieľom ich by bolo, aby remeslá s vývinom hospodárskeho života rovnomerne postupovali. Dobré, ale výhoda hospodárskych snáh je práve v sbieraní a spojení hmotných síl, čo pri remeselníctve nenajdeme, prečo aj ono upáda.

Bez spojenia síl a sriadenia ostane remeselníctvo v starom stave, ba ten stav bude zo dňa na deň horší. Pravda že sriadenie sa (organizácia) vyžaduje istú vzdelanosť, zaujatnosť, cit spolupatričnosti a iné

dobré vlastnosti. Tieto vlastnosti sú u našich remeselníkov zriedkavé, preto pravdu majú tí, čo hovoria, že otázka remeselníctva a vôbec malého priemyslu je otázkou výchovy.

Remeselníci musia mať sebadôveru, pevnú vôľu a istú vzdelanosť. Tieto vlastnosti vzbudí, zväčší a udrží v nich spolkový život, čo je najprihodnejší prostriedok k tomu, aby krátkozrakosť ich zmenšil a rozbroje zahladil.

Znovu prizvukujeme v oči štátu, že spolkový zákon treba čím skôr vyniesť a tým umožniť odborné vzdelanie remeselníkov. Tanečná škola to nedokáže a priemyselné školy nezväčšia počet malých priemyselníkov. V tomto ohľade sme veľmi zavstali, o čom svedčí to, že stav malých priemyselníkov je v oči veľkým nesnesiteľný.

Kto ozaj na srdci nosí osúd našich remeselníkov, ten si najde popri revisii XVII. z. č. z r. 1884 aj inú prácu.

Protestanti žiadajú revíziu.

Za krátkeho poldruha roka vyplnilo sa to, čo naši biskupi v pastierskom liste svojom predpovedali o tom „novom poriadku.“ Naši páni biskupi upozorňovali vládu a snem, že tie nové cirkevno-politické zákony veľké nebezpečenstvo skrývajú v sebe i pre náboženstvo i pre štát. Teraz už i protestanti, menovite kalvíni, uznávajú zkasu toho nového poriadku a žiadať chcú revíziu, t. j. premenu tých nešťastných zákonov. Že i protestanti už zmúdreli, toho dôkazom sú nasledujúce dve svedectvá.

Prvé svedectvo priniesly 23. ho apríla protestantské noviny „Szabad Sajtó“, ktoré v Pešťbudíne pod dozorstvom kalvínskeho biskupa Karola Szász-a vychádzajú. Tieto kalvínske noviny uprimno vyznávajú zkasu, ktorú v kalvínskej cirkvi zákon „bezkonfessionálnosti“ zapríčinil. Na Dolniakoch kalvínsky ľud hufom vystupuje z cirkve, tak, že kalvínski kňazi už teraz obávajú sa, že prázdny zostanú ich kostoly. Preto spomenuté noviny takto píšú:

„To už dnes rozhodne tvrdiť môžeme, že zákon dovoľujúci beznáboženstvo je škodlivý, ba nebezpečný. Škodlivý je cirkvám, pretože ich roztrhuje, oslabuje. Nebezpečný je štátu, lebo beznáboženstvo sploduje socializmus, socializmus plodí anarchizmus, tento zase plodí bezbožnosť, bezbožnosť plodí nemravnosť, a táto plodí spustlosť. . . . Nenie na svete príkladu, že by za poldruha roka daktorá sekta (spoločnosť) toľko privržencom bola získala, koľko u nás za tohoto poldruha roka zostalo beznáboženskými. A čo ešte bude za poldruha desaťročia? To síce len dobrý Boh vie,

avšak toľko i ľudským rozumom možno predpovedať, že jestli beznáboženstvo takým návalom šíriť sa bude, ako dosavád, tak za 15 rokov sotva zostane z daktorej cirkve inšie, ako kostol a bydló kňaza.“

Takto, hľa, lamentujú teraz tí ľudia, ktorí liberálom ochotno pomáhali do života uviesť ten „nový poriadok.“ Teraz, keď na streche kalvínov oheň vybušil, teraz už píšú takto: „Našou povinnosťou je, poukázať na škodlivosť a nebezpečnosť zákona a prosíť, naliehať o pomoc. . . . Nech teda píšú diecézy na okresy, okresy na konvent, aby tento žiadal revisiu toho zákona, ktorý dovoľuje beznáboženstvo“

Z týchto slov vidíme, že tie nové zákony nepáčia sa ani kalvínom. Kalvíni teraz revisiu žiadajú a svedčia, že liberálni „opravdoví kresťania“ opravdove svet klamú, keď ustavične čarbú o užitočnosti a potrebnosti tých nešťastných zákonov.

Lež máme ešte jedno svedectvo proti pánom liberálnym „opravdovým“ kresťanom. Noviny „Protestáns egyházi és iskolai Lap“ tiež bolestno ponosujú sa na strašné následky tých nových zákonov a píšú takto: „Najvážnejšia vec je vždy viac a viac vzťahujúce sa vystupovanie z cirkve. Hrozný, srdcokolmný je obraz, ktorý predstavuje sa nám na poli tomto už teraz! No a ešte neskorej!!! Vidíme už trpké ovocie toho zákona, do liberálneho rúcha navlečeného, ktorý dovoľuje „bezkonfessionálnosť“. . . . Proti šíriacemu sa zlu všetko musíme urobiť. . . . Nebezpečenstvo je veľké! Už horí! Jestli ďalej šíriť sa bude, čo je isté, vtedy budú cirkve bez veriacich, budú duchovní pastieri bez stáda a bez chleba.“

Teda i z tohoto druhého svedectva vidíme, že páni „opravdoví“ kresťania opravdove luhajú, keď do sveta vytrubujú, že len dedinskí kaplankovia búria vraj proti tým „užitočným“ novým zákonom. Vidíme, že práve kalvíni, ktorí ochotno pomáhali liberálom uviesť tie nové zákony, teraz už lamentujú nad „hrozným a srdcokolmným“ výsledkom zákona „bezkonfessionálnosti“. Tak je to, že kto druhému jamu kope . . . x.

Že nebudú žaf.

Na Dolniakoch a v Zadunajsku plní robotníci chystajú sa prácu zastaviť práve počas žatvy. Nesvedomití socialisti pobúrili robotníkov a nahovárajú ich, aby urobili „strajk“ t. j. zastavenie práce. Hospodári dolnieho Uhorska obávajú sa, že od socialistov omá-

mení robotníci práve počas najsúrnejšej práce prestanú pracovať, preto prosia chcú vládu, aby v páde „strajku“ (zastavenia práce) vojsko pomáhalo žať a úrodu schrániť.

V iných krajinách len socialistickí robotníci fabrik „strajkujú“ t. j. zastavujú prácu, aby majiteľov fabrik prinútili väčší plat dať robotníkom. No v Uhorsku stane sa to, čo sa ešte nikde na svete nestalo. V Uhorsku, zvláštne na Dolniakoch, už i poľní robotníci nasledujú príklad socialistov, neznajúcich ani Boha ani vlasti.

Náboženstvo zvláštne medzi ľudom roľníckym malo by najviac prekvitať. Veď roľník pod holým nebom Božím pracujúci najviac má príležitosti myslieť na Otca nebeského, od ktorého očakáva roľník zdar namáhania svojho a štedré požehnanie. Preto všade na svete práve roľníci a poľní robotníci sú najnábožnejšími. Len u nás na Dolniakoch je to naopak. Od židovských arendátorov vycicaní a úžerou na žobrácku palicu privedení roľníci a poľní robotníci vystupujú z cirkve, zostávajú beznáboženskými, pri čom na pomoc im je nový zákon bezkonfessionalnosti (beznáboženstva). Preto i aradský podžupan, Julius Szathmáry, zákon tento „nebezpečnou zbraňou“ v rukách ľudu a v rukách socialistov pomenoval.

Nebezpečný pohyb poľných robotníkov dolniackych zrejším dôkazom je, že u nás vláda málo, skoro nič nestará sa o roľníctvo. Nechce vyhodiť daň na bankárov-bursianov, nechcela prijať návrh ľudového vyslanca Rakovszkého o znížení pozemkovej dane, nechce prekaziť špekulácie bursianov, ktorí na papieroch gšeftujú so žitom a cenu zbožia znižujú, ako to ľudový vyslanec prievidzký, Michal Juriš pekne predložil na sneme. Hospodári pri malej cene zbožia nemôžu vyhovieť vysokým a prehnatým žiadostiam robotníkov. Robotníci zase zabúdajú na Boha myslia si, keď vláda dovoľuje zákonom vystúpiť z cirkve a z náboženstva, nuž teda pomôžme si i bez náboženstva, prinúťme pánov a arendátorov, aby nám dali väčší plat, aby sme tu na zemi mali raj, lebo my od Boha nič nečakáme, jako nečakajú tí páni, ktorí náboženstvo dovoľujú odhodíť.

Pri terajšom poriadku ľahko šíri sa beznáboženstvo, raste nespokojnosť úžerou ztročených robotníkov a raste socializmus neznajúci ani Boha ani vlasti. Najviac tam nespokojní sú robotníci, kde úžerní arendátori vyciciavajú ľud. Predtým zemanstvo s roka na rok pomáhalo poľným robotníkom, ale teraz nové panstvá, páni úžerníci len o svoje vrecko starajú sa, ľud vycicaný vrhá sa do náručia socialistov a pomáhať si chce násilensvom. Veru smútnej budúcnosti hľadíme v ústrety.

Riad Bernáta Spitzu.

Už ani nevieme, či sa máme smiať, a či žiaľovať nad výčinmi pohanských liberálov. Nie len že šliapajú

bezbožnou nohou naše kresťanské zvyky a obyčaje a sa tisknú do úradov služebníkov Krista, ale aj žiadajú, aby sme ich zbožňovali. O čo je šlachetnejší Lueger a jeho privrženci, ako naši liberálni správcovia, ktorí grošom a odoberaním hlasovacieho práva, jedným slovom nepravosťami sa dostali na vládny prestolec. O koľko by sa boly zmenily pomery, keď by sa bol gróf Ferdinand Zichy a ostatní vodcovia ľudovej strany dostali do snemu.

Príčiny toho, že tak mnoho liberálnych vyslancov prišlo do snemu, známe myslím všetci: prvou príčinou je, že podplácali, druhou, že mnoho občanov pripravili o hlasovacie právo; tretou, že malých hospodárov ožobrácili, náboženstva pozbavili. Preto teraz tak smýšľa volič: Jedon za osemnásť, druhý bezodvoch za dvadsať, keď príjem peniaze, môžem s nimi daň zaokryť.

Pred pár týždňami mal som to šťastie vstúpiť do chyži sv. Bernáta Spitzu. Žienka totiž porodila mi dcérušku, musel som ju dať zaznačiť. Pýta sa ma rabín, ako sa volám ja, ako sa volá maličké a baba? Potom písal dlho spolu aj s jeho kaplánom. Bože, pomyslel som si, akých darmožrútov stvorila židovská vláda v týchto nových úradníkoch. Ľud sám biedu tre a musí ešte platiť na týchto úradníkoch. — Konečne bol rabín s písmom hotový a vyzval ma, aby som sa podpísal. Pýtam sa ho: či to zákon káže a či to musí byť. Povedal mi, že áno. To som ja nevedel, — hovorím mu, — ale to som vedel, že sa do manželstva vstupujúci nemusia podpísať „Aj tí sa musia,“ hovorí rabín.

Tu povstala malá škriepka medzi nami, ja som tvrdil, že tí sa nemusia podpísať.

Odkiaľ to viete? pýta sa ma.

Z vyššieho nariadenia — povedal som mu.

Je síce pravda — hovorí — že teraz ešte netreba sa podpísať, ale o dva-tri roky musí to každý urobiť, a ktoby sa zdráhal, toho zákon prisno potresce.

— A teraz prečo netrescú?

— Aby ľud privyknul trochu.

— To sa ver' nestane, lebo o dva-tri roky môže už byť aj po tom.

Tu usmial sa trochu rabín s jeho kaplánom.

— Koľko nepríjemnosti narobila vláda s týmito novými poriadkami. Naši kňazovia, vždy svedomite viedli tieto záležitosti.

— Smiešne je, že vy tak veríte vašim kňazom. Veď som ja práve taký kňaz, ako oni. Som tiež sprisahovaný.

— Dobre, ale kňaz sprisahovaný je na Božský zákon, kdežto vy na ľudský výmysel.

S tým odišiel som od sv. Bernáta Spitzu. Teraz, pravda, ľud nemôže sa žalovať, veď židovský-liberalizmus mu aj rabínov posadil na krky. Kto chce viac?

Boh.

(Oda Deržavina).

„O, Ty priestorom nekonečný,
Živý si v hmoty pohybách,
Tokom časom Ty si večný
Bez osôb, v troch si osobách;
Duch všadeprítomný a jediný
Čo nemá miesta ni príčiny,
Ktorého vystihnúť nevieme;
Kto všetko sebou naplňuje,
Dáva život a oslňuje
Ktorého Bohom zovieme!“

Preložil J. Maro.

Petrohrad.

Najnovšie zo sídelných miest európskych veľmocnárrov je Petrohrad. Miesto, na ktorom stojí, nebolo priam stvorené pre ľudský prbytok, ba pred dvesto rokmi ani len nepatrilo Rusom. Stála tam vtedy malá švédka tvrz. Celý vidiek bol vlastne rozsiahla, kde-tu neobydlenými ostrovami pretrhnutá močarina; riedke finské obyvateľstvo bývalo tam v drevených chalupách a zaoberalo sa rybárstvom. O civilizácii, pravda v ten čas ešte nechýrovať. Len odvaha s bláznosťou hraničného veľmu môhla tuhá mesto založiť. Medzi piatimi ramenami rieky Njevy sa nachádza miesto, na ktorom dnes Petrohrad stojí, tedy miesto také, ktoré je každú chvíľu vystavené zhubnej povodni. A ľudský um, pevná vôľa s vytrvanlivosťou premôhli všetky ťažkosti. Mocné hlavné mesto mladého ruského národa hlása veľmohúcnosť ľudskej vôle; je ono večnou oslavou tej ľudskej vlastnosti, ktorou sa povýši človek nad ostatné stvory. Táto sláva prislúcha Petrovi Veľkému, poslednému mužskému potomkovi panujúcich Romanovcov. On bol najväčší Rus zo všetkých cárov, čo posiaľ panovali. On uviedol Rusko do radu európskych štátov. Až po jeho čas bolo Rusko asijskou mocou; nevedel o ňom nik s európskych národov, jedine Turci a Poliaci, ktorí s ním ustavične válčili. Cár Peter Veľký otvoril pred Európou brány Ruska, alebo, ako to pri založení Petrohradu sám hovorieval, on otvoril oblok na Západ.

A mal pravdu. Staré sídelné mestá, ako je Kijev a „svätá“ Moskva ďaleko na pustatinách ruských ležali a práve preto neboli Európe prístupnými. V ten čas neboli ešte železnice; medzinárodná premávka diala sa na riekach a mori. Toto je jedna príčina, prečo postavil Peter jeho sídelné mesto na močarinách rieky Njevy. Sú ale aj iné príčiny.

Vieme, že cieľom Petrovej politiky bolo: ruský národ európskym národom spraviť. To sa môhlo najprírodzenejším spôsobom tak stať, keď hlavné mesto, srdce štátu a spoločnosti, založil pomimo pôdy, ktorou sú pamiatky kmenových a národných zvykov, pamiatky podania spojené.

Priležitosť ku založeniu Petrohradu poskytovala Petrovi krvavá válka, v ktorej Švédov, susedný to národ porazil a im už spomenutú tvrz, menom Nienschantz odobral. Najprv len hrad zamýšľal postaviť na mieste švédskej tvrzy, aj postavil hrad sv. Petra a Pavla na „Zajačom ostrove, čo dnes tvorí prostriedok Petrohradu. Začiatok bol veľmi ťažký. Pôda bola samá voda, všetko museli na slupoch stavať. A potom nemali žiadneho materiálu: kameňa, dreva, železa, všetko museli z veľkej diaľky dovážať, čo bolo s veľkými výlohami a námahami spojené.

Pevná vôľa cára Petra nepoznala ťažkosti. On sám dal si postaviť drevený domec a od rána do večera viedol dozor nad robotníkmi.

Praobyvatelia upozorňovali cára Petra, že je miesto, na ktorom stavať počal, aspoň každých desať rokov raz povodni vystavené. On nedal sa odstrašiť, bárs ho samého raz voda mala strhnúť uprostred mesta. Behom päťdesiat rokov, od roku 1728—1777, päťraz zaplavila Njeva mesto. A má ono aj iných nepriateľov. Povetrie jeho je zabiják pre obyvateľstvo. Nikde asnaď v celej Európe není toľko smrtných pádov, ako v Petrohrade. Osem mesiacov hustá, vlhká hmľa halí mesto, cez ktorú sa len kedy—tedy prederie bludý papršlek slnka. Njeva je od novembra až do konca apríla tuho zamrznutá. Ostrú zimu zamieňa krátke, horúce leto. Toto krajnostné podnebie je obyvateľom a stavbám rovnako škodlivé: choroby sú veľmi časté, stála vlhkosť drobí kameň a hrdza žerie železo.

Pri tom všetkom je Petrohrad jedno z najkrajších, vo významnostiach najbohatších miest. Cestovatelia s oduševnením rozprávajú o jeho veľkolepých chrámoch a o bohato, strojne vystavených verejných budovách. Mramorové, monolitové a malachitové stĺpy a dlažba, to je tam nič zriedkavého. Skvelejšieho chrámu, ako je chrám sv. Izáka, není na celom svete; len dva achátové stĺpy jeho stoja viac millionov zlatých, nerátajúc, že v tom istom kostole je osem malachitových stĺpov. A chrám sv. Petra a Pavla sa, mimo chrámu sv. Petra v Ríme, druhý nevyrovná. Tu odpočívajú veľkí, cárovia: Peter, dve Kateríny a ich potomkovia vyjmúc Petra II., ktorý sa po krátkom panovaní v Moskve dal pochovať. Dnuka sú steny okrášlené prapormi, ktoré Rusi odobrali nepriateľom Poľské a Francúzske zástavy veľmi krásne sa zamieňajú s bojovnými odznakmi východných, asijských národov. Cárskych palácov je teraz v Petrohrade dvanásť, kdežto cár Peter Veľký v jednoduchom domčeku býval.

Vôľa a ruský veľmohúcnosť stvorili Petrohrad vďaka neprajným okolnostiam prírody. Cár Peter volil si ho za sídelné mesto už vtedy, keď sa ešte mestu ani len nepodobal. Tu sústrednil šľachtu a donútil ju stavať paláce. Každý zeman, ktorý mal aspoň päťsto duší, či chcel, či nechcel, musel si vystaviť palác. Chudobnejší sa spriahli a spolu si postavili dom v hlavnom meste.

Dnes má Petrohrad výše dvoch tisíc domov a blízko jedného milliona duší, kde piatimi pokoleniami pred tým divé zvery a chudobní rybári bývali. Pravdivé sa vidí proroctvo veľkých mysliteľov, že Petrohrad bude o krátky čas prvým mestom Európy, váblivejším, ako je Paríž, bohatším a ľudnatejším, než Londín. Ale to je len ruský sen!

CHÝRNÍK

Jubileum Sv. Otca, Leona XII. Dňa 30. mája tohoto roku slávi Sv. Otec v Ríme 25-ročnú pamiatku toho, že sa dal vpísať do tretieho radu Sv. Františka; z tejto príležitosti už vydala Jeho Svätosť pastiersky list, v ktorom plnomocný odpustok udeľuje všetkým tým členom tretieho radu Sv. Františka (terciárom a terciárkam), čo počnúc od 22. mája do 30. tohože mesiaca ku sv. spovede a ku sv. prijímaniu pristúpia a pritom na Jeho úmysel sa pomodlia.

Jubileum kardinála Schlaucha. Sv. Otec, Leo XIII. pozdravil veľko-varadinského biskupa a kardinála, dr. Vavrince Schlaucha z príležitosti jeho 50-ročného kňazského jubileuma; aj náš kráľ pozdravil ho vlastnoručným pripisom a udeľoval mu veľký kríž sv. Štefanského radu.

Vysvätenie biskupa Gustáva Majlátha. Juraj Császka arcibiskup kaločský predešlú nedeľu vysvätil s pomocou druhých dvoch biskupov v Matejovskom kostole v Budíne nového pomocného biskupa sedmohradského Gustáva Majlátha. Nový biskup behom tohoto mesiaca pôjde do Gyulafehérváru, sídelného mesta sedmohradského biskupa, Františka I. Önhardta.

Vyznačený biskup. Kráľ daroval Juliusovi Firczakovi, munkáckemu grécko-katolíckemu biskupovi stredný kríž Leopoldovho rádu.

Kráľovský dar. Kráľ daroval na obnovenie kostola ťždianskej r. kat. cirkve zo svojej súkromnej pokladnice 300 zlatovú pomoc.

Víno pre kráľa. V deň odhalenia prešporského pomníka, 16-ho mája bude prítomný kráľ aj pri posviacke kostola Františkánov a pôjde po cirkevnej slávnosti do kláštora, kde bude hosťom kňazov úda Sv. Františka, ktorí mu predložia víno 24 ročné šomlianskej úrody.

Nová relikvia Sv. Štefana kráľa. V priemyslovom veľkom oddiele na výstave v Budapešti mnoho ľudí obdivovalo z pozlatteného striebra shotovený skvostný relikviár, čo vyobrazoval Sv. Štefana kráľa. Túto poprsnú sošku kúpil pred časmi Juraj Császka, kaločský arcibiskup na stránku kaločského arcibiskupského kostola. Strieborná soška ukrýva v sebe relikvie Sv. Štefana kráľa, ktoré vyšchválený pán arcibiskup z Raguzanského kostola v Dalmácie, kde sa pôvodne i pravá ruka Sv. Štefana kráľa nachádzala, veľkou obetou a namáhaním vyprostredkoval.

Sňatok srbského kráľa. Černohorský úradní list píše o blízkej návšteve Alexandra, srbského kráľa v Četniji, v sídelnom meste kniežata Nikitu. Pravdepodobne je, že pri tejto návštevy budú vyhlásiť zasnúbenie srbského kráľa so Xeniou, 17 ročnou dcérou kniežata černohorského. Srbský kráľ 5. mája tam prišiel.

Grófka Sarolta Zichy, manželka grófa Juraja Majlátha, darovala 200 metr. centov zemiakov pre chudobných dekanátu čačanského.

Nová ľudová banka. Aj v Trnave založená bola nová ľudová banka so základným kapitálom 50 000 zl. Cieľom banky je napomáhať chudobnejších gazdov poskytnutím lacného úveru a urobiť ich neod-

vislými od drahých sporiteľní, lebo nová banka na žiaden pád nebude viac úrokov žiadať ako päť od sta. Užerníci robia vresky!

Jubileum apoštola Anglie Svätý Otec pripravuje okružný list na katolíkov anglických z príležitosti 1300-ročného dňa smrti sv. Augustina, apoštola Anglie, ktorý list 26. mája uverejnený bude. V Anglie tohoto roku 21 kňazov anglikanských (luteránských) sa vrátilo do katolíckej cirkve.

Kneipp je chorý. Z Wörishofenu oznamujú, že farár Kneipp je nemocný a že ohľadom na jeho vek, tento dobrodinec človečenstva nemôže sa úfať, že vyzdravie.

Žid zostane židom. Jak Turci odhnali Grékov z mesta Tirnavos, kresťania občania tiež ušli, ale židia tam zostali a pekne privítali Turkov, bárs títo sú nepriatelia Grékov, ktorí tých židákov do teraz trpeli.

Či by budapeštianski židia ináč robili, keď by ku pr. naši nepriatelia pred naším hlavným mestom stáli? Alebo či by židia v Orave, v Trenčíne ináč robili, ako židia v Tirnavosu?

Ukradli Meduzu. Ako dva obrazy ukradli v krajinskej obrazárni, tak ukradli ten týždeň jednu socnu z budovy pre výtvarné umenie v Budapešti. Soška je zo slonovej kosti a predstavuje hlavu Meduze, jednej ženskej, ktorá má hadatá na miesto vlasov. Neznámy zlodej za ožil sošku v záložni Šalamúna Manheimca za 60 zlatých a záložnú cedulu poslal naspiat úradníkovi umeleckej spoločnosti, ktorá sošku zase vystavila, a e teraz lepšie strážia tam obrazy a sošky. Polícia hľadá zlodejov obrazov a sošky.

Šlachtenie jačmena. Nitriansky hospodársky spolok vyzval akademického profesora Alexandra Cserhátiho z Uhors. Starého Hradu, aby prednášku držal o tom, prečo jačmen degeneroval, horší je, ako bol predtým, a ako by sa mohlo šlachtenie tohoto jačmena previezť. Prednáška má byť v polovici mája v Hlohovci.

Zase jeden matrikár. Rychtár kétélsky našiel padelané poistenky proti notárovi a matrikárovi tamže menom Gyula Kirch. Keď zastupiteľský sbor bral tohoto na otázku, tento jednoducho roztrhal padelané poistenky na 40, 51 a 60 zl. Oznamili ho slúžnemu, ktorý naložil notárovi-matrikárovi, aby vydal roztrhané poistenky, čo sa i stalo. Rychtár zase oznámil ho, že upotrebil 49 zl. z obecnej kassy na svoje osobné ciele. Slúžny slúbil prísne zakročenie oproti matrikárovi, ale to nechodí a tento ďalej úradnie a matrikuje. Minister vnútra Perczel môže mať zase radosť z tonoto „vzdelaného a spofahlivého“ matrikára. N.

Pozor na agentov. Po krajine túla sa mnoho agentov, ktorí sľubami, že gazdom zaopatria požíčky na malé úroky, vyklamú peniaze na preddavok a potom ich oklamú. Nedávno chytili dvoch takých agentov Žigmunda Schwarza a Eliáša Frieda, ktorí takým spôsobom 550 zlatých vyklamali od niekoľkých gazdov. Schwarza a Frieda po menách mohli poznať.

Na daktorých liberálov už prišiel mráz. Novobystrický pán matrikár, Gejsa Ralbovsky, chýrny korteš, preč ušiel vraj pred mrázom. Kto ho vie, či nešiel dakam do kúpeľa liečiť sa proti suchotinám, lebo na Nových Bystriciach suchotiny vybuchli. Svet sa tam bojí, aby i obecná pokladnica nedostala suchotiny, lebo potom by i pokladnicu museli poslať za pánom matrikárom a notárom do kúpeľa. I na Zákopčí

pokašľáva pán matrikár. Už i slávna stolica bojí sa o jeho život, preto v Trenčíne 26. apríla na shromaždení spravujúceho výboru pomáhala sa zákopeckému matrikárovi a písať ustanovilo sa na ministra, aby vzdelaného pána matrikára preč vzal zo Zákopčia. Nevieme jakú mu dajú pensiu. Sotva dostane 8000 zl., lebo nebol ministrom. Teda na daktorých matrikárov zlé časy letia.

Vo Varíne akosi zamrzlo to vyšetrovanie so strany snemového vyslanca Ruffyho. Po Veľkej noci tuším nič nevyšetrovalo sa ešte. Asnaď čakajú sudcu z Trenčína, Vincka Sztrechayho, ktorý z rozkazu prešporskej kráľ. tabule na mušku brať bude pána Klocha a jeho vzdelanú kompániu.

Poriadok v Trenčiansku. V Záblati pri Trenčíne koncom apríla zbojníci vlámali sa do šenku Šalamúna Schlesingera; prinútili ho mlčať a pred jeho očami vyniesli mu von jeho železnú truhlicu s cennými papiermi. V Tišine, v Bytčici zase pánov farárov našťivili akísi zloději a vlámali sa v noci do fari. Z tohoto vidno, že v Trenčiansku šíri sa osveta, lebo zbojníci len preto ľámu diery do steny, aby šíri sa svetlo a vzdelanosť. A kde zostali tí žandári, čo pri voľbách sa tak vyznačili!

Co vykonal liberalismus? Vodca socialistov belgických, Vandervelde rečnil nedávno na shromaždení v Serdingu v Belgicku takto: „Liberalismus to je, ktorý urobil ľud takým, jakým je: bezbožným, pochybovačným, spurným. Celý program liberalismu strnul sa v jednom článku: hrýzť kňazov a dať ich hrýzť jeho robotníkmi. Liberáli vyhnali náboženstvo zo škôl s pustou zúriivosťou proti vôli krajín a ľudu; na brány fabrik, závodní, ktorých sa zmocnili, napísali: tu nenie náboženstva, ani Boha. . . Liberalismus nepochopil, že olupiac ľud o vieru, podkopal základy vlastnej budovy. Musí nastať osúdný deň, kedy ten istý ľud žiada, aby vydal liberalismus počef z nerovnosti spoločenskej, ktorá všetka je na prospech liberálnej vlády.“ Vodca socialistov potom hovoril, že *socialismus zrodil sa z liberalismusa*, a že liberáli, keď sa sbohatnú, budú sa chceť skryť za reverendy kňazov, a opref svoje právo na pokračený majetok o večné zákony Božej spraviedlnosti, ako aj postavíť kríž na svoje pokladnice. „Diabol stáva sa pozde pústovníkom. Už je veľmi pozde.“

Slúžte len u kresťanov. Vo Veľkom-Varadíne kramár Leopold Weinberger a jeho žena veľmi zbili svoju služku Žofiu Mikovu. Táto surovosť tak pobúrila obyvateľov tej ulice, kde mal ten židák krám, že vnišli do krámu, vyviedli židovku na ulicu a ju nožmi dopíchali. Židák nebol doma, ináč by ho boli rozdriapali; na šťastie prišla polícia a uspokojila ľud, ktorý chcel podpáliť dom židáka. Weinberger a jeho žena boli známi, ako známo je všeobecne, že židia zväčša surovo zachodia s kresťanskou čeladou svojou.

Arciknieža Františ Ferdinand — ako z Viedne píšu — bude držať svoje zasnúbenie s dcérou bavor. kniež. Karola Teodora. Tento chýr ešte nie potvrdený.

Ruský cár vo Viedni. V rakúskom hlavnom meste beží ten chýr, že Mikuláš ruský cár v septembri bež. r. navštívi talianskeho kráľa Humberta; pri tejto príležitosti bude cestovať cez Rakúsko a zastaví sa na dva dni vo Viedni.

Anglická kráľovná asi o dva mesiace bude sláviť svoje 60-ročné jubileum, že panuje v Anglicku. Anglická kráľovná má teraz 70 živých potomkov: 7

synov a dcér, 33 vnukov a vnučiek, 30 pravnukov a pravnučiek. Pri nastupujúcom jubileumu panovania budú zastúpené všetky štyri generácie: kráľovná 78-ročná, walesky princ 55, yorkský princ 33, a princ Edvard 3-ročný. Angličania robia veľké prípravy, aby preukázali svoju úctu staručkej panovníčke; mnohí žiadajú, aby kráľovná Viktoria v deň šesťdesiat ročného jubileuma prijala titul: „Cisárovná všetkých Brittov.“

Tá nešťastná pálenka. Jednot robotník s Lipt. Sv. Mikuláša vypil naraz pol lítra pálenky a ako išiel na to k robote, zpadol a zomrel. Tiež v Budapešti sa stalo to, že dajaký Mafo Kudroň sa chlúbil, že veľa páleného on vydrží: jeho kamarát, Štefan Kubčík nahodil na to, že on mu vyplatí pol litra pálenky, ak ju naraz vypije; Kudroň pristal nato a vypil ten pol liter na jeden dúšek; ako potom odišiel do svojej práce, prišlo mu zle i zomrel. — Jedon kočiš sa opil a sadol si na vôz, kde zaspal na sedisku, kone ale išli s ním ďalej, až ho naraz prebudí náramný krič; obzre sa i vidí sa pri železničnom príchode, kde strážnik kričí na neho, lež v tom okamžení doletí železničný vlak a zachytí koňa i s vozom a všetko zmrvil na kúsky: kočiša tak našli potom medzi nimi. — Nie viak, ale pálenka ho zabila, ako i tých vyšespomenutých robotníkov.

Hrozné nešťastie sa stalo v Paríži. Vystaviť tam drevený bazár, v ktorom panie a slečné predávaly všelijaké veci na pomoc chudobných. 2. mája bolo tam asi 2000 ľudí, keď z dajakej príčiny drevený a vytapecirovaný bazár chytil oheň: ľudia od strachu stratili rozum a všetci naraz chceli utekať; ponevác ale len dva východky byly, shromáždili sa medzi dvermi, a jeden druhého cápal, zvalil na zem. Tak pošliapali asi dvesto ľudí, najviac panie a slečné, ktoré potom tam zhorely. Medzi nimi byly grófsky, barónky a ženy, dcéry boháčov; aj sestra našej kráľovnej, ako i vnučka arcikňažnej vdovy Štefanie; tieto celkom zhorely tam; po jednej len prsten našli a pol ruky, druhá zhorela na prach. Alžbeta naša kráľovna celý deň plače nad nešťastlivým osúdom svojej sestry, ktorá bola manželka kniežata d'Alençona.

Prišiel na Kossutha mráz. Na Fr. Kossutha v celej krajine sa hnevajú aj také časopisy, ktoré jedine Kossutha ctily. Tak medzi iným v Miškolci vychodiaci časopis „Szabadság“ číta levíty Franckovi a zazlieva mu, že hlasoval za civilné manželstvo, ktoré donieslo iba ten vydobytok, že matrikár zakladá na seba stužku s červeno-bielo-zelenými farbami. Takto píšu rozličné vidiecké časopisy.

Liek proti paprčkovej a papulovej chore. Veľmi odporúčajú za taký liek materinu dúšku (Thymus Serpyllum). Bylina vloží sa do nádoby (súdku atď.) zaleje sa studenou vodou a nechá stáť za 48 hodín. Jestli sa zaleje horúcou vodou, dostačí nechať bylinu za šesť hodín stáť v tej vode. Medzi tým častejšie mieša sa. Nálev ocedí sa potom. Papula a paprčky chorého hoväda umyjú sa najprv čistou čerstvou vodou, potom scedeným nálevom usilovne a opatrne. Toto opakuje sa, kým nenastane hojenie.

Úctive prosíme ct. čitateľov v tých obciach, kde už jesto kresťanský gazdovsko-potravný spolok, keby ráčili nám oznámiť správu, firmu (meno, cechu) a sídlo takého spolku. Najľahšie by sa to stalo, keby prosili ct. správy týchto spolkov, aby nám to dali na vedomie.

**Redakcia a vydavateľstvo
„Kreštan“-a.**

Žid v Brezovej.

— Poučná udalosť pre náš ľud. —

Vo Brezovej po teraz nebolo ešte žida, ale sa ho aj báli, viac že ohňa. Ani by sa nebol dostal do tej tichej dedinky, keby tu bezpomocnú vdovu nebol do siete lapil.

Stalo sa to nasledovne. — V meste bol jarmok. Vdova Jelenská šla tiež naň s jednou kravičkou. Už sa jej mala dnes-zajtra oteliť a už sa vopred radovala veľkému požehnaníu. Koľko bude mať mlieka!

Aspoň bude sa mať čím zapodievať, smotanu sosbiera, namúti masla a ten cmár jaký výborny bude. . . .

— Eh inakšie to bolo kým nebohý žil. Keby videl moje biedy. . . . Lepšie že nevidí. . . .

Mala prečo želieť. Nešťastie za nešťastím ju potkalo po smrti muža. S čiastky skúpa rodina a susedi, s čiastky nebohého brat ju napádali, že i to i to im patrí, i celý nebohého majetok, že mu porobila, keď všetko jej poručil.

A jakoby aj náhoda bola priala tým závistníkom, biela za biedou sa valila naňu. Potom ju už lutovali, lenže neskoro.

Jedon mesiac pred touto udalosťou, ktorú tu spisujeme, tak ďaleko zašla, že nemala inšie iba jednu kravičku. Ale i tá ju sklamlala. Zima dlho trvala, krmu chybelo, kúpiť nebolo začo, i tak bol drahý ani jed, ani nemala viac od 2—3 zlatých. Nesbývalo jej inšie, jako rozlúčiť sa s jedinkým hoviadkom.

Na jarmaku viacerí obzreli kravku ale bez výsledku. Nepochopila prečo jej tak málo dávaju. Už ju chcela zúfalelive nazpäť hnať, keď jej v oči ide žid Icig. Napadla mu pekná, čistá krava i pustil sa do reči s vdovou. Najmä vtedy sa začal o vdovu zaujímať, keď vyrozumel, že je z Brezovej. Mnoho už počul o statočných obyvateľov tejto obce najmä to, že tam nieto žida! Napadlo mu, keby tak cestou vdovy sa do obce dostal! . . . Vedel síce že predstavení neradi dopustia žida, ale myslel, keď nie rovnou cestou nuž šibalstvom. Cítil on v sebe

hodne židovskej preľikanosti, len v meste nemôže k ničomu prísť, keď ich je moc.

Mnoho nerozmýšľal. Dvoma-tromy slovy skončil jarmak.

Veliká bola radosť vdovy. Zabudla, žeby sa mala viacej zarmútiť.

Žid ju zaviedol do svojho domu, pohostil ju vlastne dorábaným vínom, kým sa jej jazyk nerozviazal.

To očakával žid. Jaknáhle začala sa žalovať ihneď odporúchal jej svoju pomoc. . .

Po tom jarmaku už nevideli vdovu tak biednu, tak pobožnú jako predtým. Už nežila tak skromne, i do krčmy ju videli ísť. Dlho sa tam síce nezabávala, ani nevyzeralo na nej, ako by bola dačo preliala, len pod zásterou mala vždy jednu ruku a v ruke iste volačo. . .

Skoro vždy bola veselá, onedlho jej i nos prekvítal.

V dedine sa najprv divili, potom ale tým väčšou rozhorčenosťou ju napádali. Nemala ani viacej pokoja; ona ale pálenkou zaliala hnev. Len to si povrávala: Závidia mi, celá dedina mi závidí.

Ešte viac sa divili keď sa raz stratila z obce, ale len na deň.

Len v meste bola. U žida bola, ktorý ju už očakával. Sotví vkročila, už vedel koľko odbilo; vedel, že vdove sa peniaze minuly a nových potrebuje.

Písma bolo už vyhotovené len summu bolo treba opísať, no a podpis vdovin. Nevie písať? Dost' aj križik a v najlepšom naladení pili oldomáš. Žid spokojne sa usmieval a keď odišla dal svobodný výraz svojej radosti:

— Len raz ešte poť sem, potom už môžeš ísť domov, ak budeš mať kde. A ešte sa obec protiví židovi. Počkajte veď vy vojdete do môjho vreca, nech sa len usalaším u vás. . .

Plán Icigov sa znamenite podaril.

Len keď s advokátom a ekzekutorom prišiel pred dom vdovy t. j. už svoj a uderil na bubon, vtedy sa otvorily oči vdovy a celej obce. Ľudia sa len divia a čudujú čo sa to deje, vdovu ale tá neočakovaná udalosť celkom zronila.

Teda v Brezovej už majú žida.

Icig si pekne zariadil krčmu i osobnú izbu nechal pre rychtárov. I malý skieplik usporiadať, myslel si, že takto ľahšie privábi Brezovanov ku sebe. Tak uveličený stával vo dverách, pohodlne si fajčiac a zkmajúc okolo-idúcich.

Lenže hosti čo nič to nič. Myslel si, že veď oni zmudrejú. Minul týždeň, dva i mesiac a u Iciga nebola ešte živá duša.

To ho mrzelo. Začal volať, vábiť. Bez výsledku. To už nemohol trpieť. Sobral sa rovno ku rychtárovi.

U rychtára bol výbor sídený, rokovali vážne o obecných záležitostiach. Medzi nich vkročí drzý Icig, ani nepozdraví, ani klobúk nesloží ale rovno rychtára okrične:

— „Jha včas zažalujem, pozakchazujete ľudom khu mne chodíť. A jha včas nhaučím . . . .“ Ďalej nemohol. Rychtár odplujúc, vážne mu sekol do reči:

— „Najprv klobúk dolu žide, vedz že si v kresťanskom dome, ináč ti ho shodíme s červenej štiče? A teraz počúvaj! Kto Ťa sem volal! Po čo si sem prišiel? My sme Ťa nevolali. Nám si nepotrebný. My pálenku nepijeme. Čo nám treba to si kupujeme z nášeho spolku. A tak to bude i na ďalej. A teraz sa prac, bo Ťa vyprostím kylavé nohy!“

Icig nečakal kým ho vyprostia, ale vyštveľal sa rúče z izby a potom i z Brezovej. Zmiznul rýchle jako prišiel.

Jeho dom odkúpila obec. Teraz je v ňom spolkový sklep a čitateľný spolok. Za Icigom nebanuje nik, ani vdova Jelenská, ktorá teraz, učiac sa na svojej škode, zato sa na dobrú cestu obrátila. Hospodu má v tom istom dome, niekdy svojom, začo spolkové miestnosti čistí a riadi. . . .

Šťastliví Brezovci!

Podáva: *Jablounsky.*

DOPISY.

N.-MESTO nad VÁHOM. 2. mája.

Veľactená Redakcia!

Významným dňom bol istotne včerajší deň pre kresťanské obecnstvo nášho okresu. Včerajším dňom totižto bola otvorená a svoje účinkovanie začala „Ludová banka účastinný spolok v Novom-Meste nad Váhom.“ Myšlienka založiť jeden kresťanský ústav zkrsla pri poradách v tunajšej rímsko-katolíckej prepositure, počas volieb do krajinského snemu minulého roku. Vtedy totižto tunajšie peňažné ústavy, — ktoré sú zväčša v rukách židov a zožidovelých liberálov, — všetek možný nátlak robili na kresťanských voličov; pred voľbami citovali i takých dlžníkov, ktorým zmenky byly až o novom roku sročné. Aby sa v budúcnosti vyhlo takémuto liberálnemu pokúšanju voličov a aby kresťanské obyvateľstvo novomestského okresu malo svojský ústav, kde by z jednej strany lacný a solidný úver dostalo, z druhej strany svoje shospodárenie peniaze na isté a výhodné miesto odložiť mohli, ustálili vodcovia tunajšej ľudovej strany založiť ľudovú banku. Recipovaní vlastenci z prvu vysmievaním chceli urobiť smiešnou i len takúto myšlienku, veď či je to

nie nesmyeľ v Novom Meste, v tomto Jerusaleme niriťanskej stolice chcel založiť peňažný ústav bez pomoci židov? Keď ale videli, že sú akcie prepísané a na sriadujúcom shromaždeí, že sa zišiel kvet okoliťého roľníctva v počte hodne vyše tristo, vtedy sa celí zjašili, nabehla im husia koža od strachu a všetko možné podnikli, aby spolok potvrdený nebol.

Nuž a čože je vďačnejšie pole a lacnejšia stáva na našich horních stranách, ako si sadnúť na pariu extra tuhého vlastenectva, a offkať blatom podozrievania z nevlastenectva všetkých tých a to, čo sa slepo a otrocký nekori chůfkam židovským a liberálnym? Však sa títo pajťasi — ako to každodenná zkušenosť učí — neštítia upodozrievať z nevlastenectva i tých najčestnejších a najbezistnejších vlastencov, ktorí vlastne ani slova nerozumejú po slovenský. Ako že môže byť pánslavským ústavom ľudová banka, v ktorej predsedom je jeho Osvietenosť gr. Gustáv Pongrácz a jej výborníci takí mužovia ako r. k. farár Reviczky, Lang, rytier Chwalibogonovszky, Dedek, atď.

To ale všetko nevadlo, že ľudovú banku pri stolici očiernili ako takú, ktorá bude teplou hradou a strediskom pánslavských pletí, a spoločná akcia ľudovej strany s nevlasteneckými elementami. Od takého veľikého strašiaka sa museli nalakať v centrum stolice a skutočne docielili to, že byly prekážky robené pri zaznačení banky, tak že táto bola až 17. apríla potvrdená a protokolovaná. Keď teda, ako je ešte v smutnej pamäti nás všetkých, pri voľbe vyslanca sme s naším ľudovým kandidátom pár hlasmi aj prepadli, následkom zakupenia evanjelických voličov, pradsa máme z volebných bojov veľkú a trvanlivú výhru: našu „ľudovú banku.“

Veľké nepokojenie vyvolalo to ustálenie výboru, že ľudová banka, ako spolok kresťanský a na základe kresťanskom spočívajúci v nedeľu a vo sviatočné dni neuraduje. Sme presvedčení, že týmto uzavretím banke sa nepoškodilo, ale len poslúžilo.

Keď ešte vyzývame kresťanské obecnstvo z Nového Mesta a okolia, aby sa s najväčšou dôverou obrátilo k „ľudovej banke,“ aby svoj nahospodarený groš do čistých kresťanských rúk sverilo a aby aj v čas nůdze sem sa obrátilo, kde mu bude pomoc poskytnutá pri najvýhodnejších podmienkach.

Prajeme ľudovej banke mnoho zdaru, nech jej Pán Boh vo všetkom pomáha!

Kresťania držte sa toho, že „svoj k svojmu.“

Dobrý katolík.

Z KYSÚC, 1. mája.

Vážna Redakcia!

Prvý máj nám pekny zavítel, pole sa otvára — jako to u nás hovoria — a otvárame ho pilne i my našimi zodratými piuhami a motykami a sadíme tie zemiaky, čo nám to ten pán „abegát poslal.“ Lebo musím podotknúť, že sme kofkosi sto vriec zemiakov dostali, s ktorými sa nám pán slůžny zavďačil, že keď sme sa pri tej čačianskej voľbe tak dobre zadržali, a všetci jedno rasne na liberála hlasovali, teda ten liberálny ablegát sa smiloval nad nami a poslal nám zato tých zemiakov. Mne to divno bolo, keď sem prišiel, sami železniční vachtri obskakovali, a vysvitlo o ňom, že on žiadnych gruntov nemá, ale že je aj on tiež jakýsi železničiar. Reku kde sa mu to len mohlo urodíť? Lež poto n vysvitlo, že sa to všetko le i v hlave toho pána slůžného urodilo, ktorý nás jako pri voľbe

tak aj po voľbe za bláznov drží, lebo že tie zemiaky pre chudobu jakýsi kresťanský podporujúci spolok poslal. Pán Boh zap'af! — Takýmto spôsobom sa nám teda aj liberáli odplácajú. Dost lacným spôsobom. Toto by bolo jedno.

Druhá, veľká a smutná novina je „Jerusalem spustošený“ u nás. Vyvolený národ hebrejsky bedáka a narieka (ale jako! škoda, že hlas sa nedá na papier položiť!) že ho zas ešte väčšia kliatba božia prenasleduje, ako za onoho času, keď mu Jeruzalem spustošili. Lebo že tam len vieru a vlasť utratil, čo ani slovo nezaslúžilo, lež tu v tom Kysúckom Kaanáne o mnoho viac utratil, všetko, čo sa len myseľ môže: rebachy a kšefty. Asi pred mesiacom, keď kri vý nos, cibula a cesnák po dobre podarených voľbách ešte úplnú slávu požíval, ba stal na vrcholci svojho výfazolávného panovania, založili tu kresťanský potravný sklad spojený so sklepom a od tej doby, jakoby kameň do vody hodil, je po sláve židovskej. Lebo čože stojí sláva bez rebachu? Krivé nosy ovisujú, cibula už smrdí, zlaté teľa schudlo, chudiatko už je len skôra a kosť!

Kde tu počuť i preklínanie, ktoré sa na všelijaké voľby poľahuje. Čo len už z toho bude? Niektorý židák, keď už ani nikto nič kúpiť k nemu nešiel, ani Messias nijaký sa neukazoval, začal silno inkassovať, kde čo medzi ludom ešte zborgované mal, snáď s tým úmyslom, že posbierajúc čo ešte kde má, navráti sa spiat do Jerusalema, a divte sa! dlžník kde jaký bol, sám mu doniesol v hotovosti dlh svoj. Vej! To je už hrúza, keď sa už dlžník sám vypláca! Beda prebeda! No zle je. V Zákopči už krajciara židovského dlhu neni, a jestli to tak ďalej pojde, Jeruzalem bude docela znivočený, zo židovskej slávy cibule na cibuli neostane! Čo už v najkratšom čase úfame!

No ale máme tu krom toho ešte niektoré záležitosti fajnejšie vône. Proti chýrnej čačanskej voľbe vydržovalo sa prísne vyšetrovanie, pri ktorom sa dost pekne veci udaly. Svedectvo o opravom jednaní „hlúpostou“ vychyreného predsedu voľby mal vydávať istý pán o ktorom vysvitlo, že sám by potreboval, aby sa vyšetrovanie nariadilo proti jeho jednaniu, lebo sa o ňom úradna osoba na ryngu čačanskom verejne pred svedkami vyslovila, že falšoval a všeličo iného zlého-dobrého povykonával. Uvidíme čo z toho bude!

S Bohom!

Kysučan.

Z ORAVY.

Vážený pán Redaktor!

Ešte vždycky nám prinášajú na pamäť ablegátske voľby tuná v Orave, obzvlášť ale v obci Felső-Lehota a v Hruštine, kde totižto nektorí, obzvlášť ženy mrsko vypúdily kortešov liberálnych. Kr. Sédria ružomerská teraz pojednávala túto záležitosť a posúdila v Hruštine tri ženy po dva mesiace a päť po poldruhu mesiacu a tri na jedon mesačný žaar, tak aj osmych na 14 dňový žalár, vrátajúc do tohoto aj inkviziciálne väzenie. Obžalovaných bolo 25, trajá mužský a 22 žien, z ktorých všetkých chlapov a jednu ženu oslobodila. Dvaja z týchto chlapov celkom nevinné trpeli šesť týždňový žalár v Námestove v najsúrnejšie práce a tak budú prinútení si hľadať zadostučinenie od jedného nesvedomitého liberála, ktorý im toto zapríčinil a ten človek bez citu nehaňbí sa úradovať a na nevinných sa pomstíť.

„Dobry katolik“ a p. veľkomožný (?) jako svedok pri Kr. Sédrii bol by rád všetkú príčinu týchto nepokojov na našich vrele milovaných duchovných otcov svalil, ale to nemôhol dokázat. Keď taký „dory katolik“ sa nehaňbí prekročiť byt našich duchovných otcov! Židia sú jeho najlepši priatelia, týchto každodenne navštevuje, ale kostoľa sa boji.

Sláva vám bojovníci ľudovej strany, ktorí ste mučenníctvo trpeli za vaše kresťanské presvedčenie. Zaslúžite, aby vaša pamiatka bola zvečnena! Sláva vám nevinné trestaný Ján Hojo a Ján Kazimir! Boh vám bude zato odplata!

L'udomil.

Vyobrazenie.

Hlavné mesto Rakúska, sídelné mesto cisara a kráľa nášho, Vieden je už celkom kresťanské mesto, ktoré bolo za 30 rokov bahno židovsko-liberálnych a nestidatých pomerov. Ale povstal tam muž, ktorý sa nebál od židovského tyranstva a od jeho krstených ale bezbožných sluhov. Ten muž pozbudil cit kresťanský medzi obyvateľstvom viedenským a kresťania zvíťazili behom troch rokov proti svätokrádeže, vzdor židia na celom svete sa proti nemu postavili a dlhý čas aj vládu rakúsku oproti tomuto mužovi poslali, lebo bola ona od nich obvislá. Teraz je to ináč. Tento vážny muž, dr. Karol Lueger je teraz hlavným mešťanostom hlavného a sídelného mesta Rakúska. Nech žije Lueger! A my veznime si príklad na ňom, keď nás židovsko-liberálna vláda prenasleduje a našu pravdu a naše právo nám utruhuje. Bojovať musíme aj proti neznáboženskom, privržencom židov, ktorí sa všade za dobrých a opravdových kresťanov vydávajú. Buďme presvedčení o tom, že križ vždy a všade musí zvíťaziť, a že s nami, ktorý tento sv. križ nasledujeme, je pomoc živého a všemohúceho Boha!

Rozmary a žarty.

Dlší deň.

„Števkó, koľko hodín má jedon deň?“ spýta sa učiteľ žiaka. — „Dvadsaťpäť,“ odpovedal Števkó. — „Ako dvadsaťpäť? Hádám dvadsať štyri?“ — „Dosiť tak mal,“ povie na to Števkó „ale včera večer môj apko pozreli do kalendára a povedali, že je teraz už deň o hodinu dlší.“

Nemá sa čo báť.

Konduktor na železničnej stanici: „Hej, báfa, čože si nejdete sadnúť na vlak? Tretí raz už cengali, ver vás tu nechá!“ — Báfa: „Nebojím sa, nemôže ma tu nechať, veď mám vo vačku kartu.“

Cigáň a jeho deti.

Cigáň (nahnevany): „Ach, vy šprepadené deti, kdeže ste vžali tie kurenče? Však ver ste jich ukradli? Veď váš ja naučím! Či vám nehovorím vždy, aby ste nekradly kurenče, ale radšej — dáke hodné prašče!“

ODKAZY REDAKCIE.

F. G. Oslany: My sme ten dopis z hodnovernej ruky dostali, ale keď by to, čo píšete, dvaja-traja ešte potvrdili, my aj to uverejníme.

Š. B. v Novom-Meste n. V.: To reklam; to by medzi inseraty patrilo.

Hovanec, Terakovce: My to nemôžeme odsúdiť; pýtajte sa tam dakého hodnoverného muža.

M. Miletz pri Nitre: Váš dopis sme nedostali; čísla žrebov nemôžeme vysvetliť, odpíšte ich ešte ráz zreteľne.

V. Benkő Soporne: Gróf Aladár Széchenyi nehlasoval na sníženie pozemnej dane; nebol prítomný; uskočil.

P. P. M.: To dostanete u každého knihkupca; peniaze sa v poriadku.

Jozefína Plevka, Hegybánya: Verš neskoro prišiel; predplatok vychádzal konca marca.

J. J. Hurčala Vyš. Šunava: Váš dopis nemožno uverejniť, píše druhý.

Ondrej Jakmaš z Luckej: Štefo Jarabek a Štefan Jazalik, oba drotári, stalo sa Vám, ako ste žiadali.

Vittenc: To ste dobre roskúmali.

J. Vallo, S. Tura: Tá chyba na pošte, keď ste predplatili. Kto predplatí, tomu vydavateľstvo skutočne aj pošle „Kresťana“.

Na druhé dopisy v nasledujúcom čísle odpovedáme.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unejvanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on To je povinný učiniť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej, direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osch, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Knižná polica.

„*Večery Panny Marie*“ (*Mária-Esték*) sa volá tá milá knižka, ktorú Štefan Vathy písal a vydal v uhorskej reči, a ktorá obsahuje 52 krásnych legendy o Matky Božej. Štefana Vathy aj naši čitatelia poznajú ako jedného z tých katolíckych novinkárov, ktorých vláda liberálna prenasleduje. Štefan Vathy tiež bol odsúdený a to na 6 mesiacov štátneho väzenia a na 500 zlatých. „*Večery Panny Marie*“,

táto krásna kniha môže byť potecha každého veriacého kresťana, ktorý zná po uhorský, preto tie milé „*Večery Panny Marie*“ vrele odporúčame aj naším čitateľom. Cena tej lúbežnej knižky je 1 zlatý 50 krajeiarov. A naše vydavateľstvo (*Budapest, VIII. Práter utca 44.*) franko ju pošle každému predplatiteľovi.

—
Pár slov ku katolíckému veriacemu ľudu! Už je to tak ta prirodzenosť u nás kresťanoch sostavená, že, kedykoľvek v dákej nesnáde, v protivenstve sa nachádzame, alebo starostlivá a o nás pečujúca všemohúca ruka Božia požehnaním svojim nás sprevádza, srdcia naše nielen ponoria sa vo vrúcnu, hlbokú modlitbu ku Bohu, v ktorej Ho o odstránenie takových nerestí vyzývajú, alebo za tisícere dobrodenia Jemu k vyšinám nebeským vzdychy poďakujúce odosielajú, lež samovolné city naše už bôlné, alebo radostné neskryvajú v sebe na javo ich dávame hlasite, vo zvučnom speve, Boha na taký spôsob lebo skrúšene vyzývajúce, alebo dobrorečiac Jemu. — Presvedčení sme sami o tom, alebo aspoň tak už hovoríme: že kto spieva, duplom sa modlí, preto svet kresťanský milerád sa Bohu klania vo speve nábožnom. — K uskutočneniu tohože nábožného úkona vrele odporúčam Vám — milí kresťanski veriaci! — už bez tak známu sbierku cirkevných piesni, ktorá pod menom „*Veľká Fijalka*“ od *Pavla Štilla* pochádza, a teraz znovu je vydaná, a zvláštne načím pripomenúť, že aj „*pohrebnými obradmi*“ od nového vydavateľa je dovršená — Knižka táto obsahujúca pre ľud kresťanski množstvo krásnych pobožných piesni je v pol plátne tuho viazaná, a čo je zvláštne spomenutia hodné, je to, že je vo veľkých písmenach ľudu obecnému primeraných na tuhom papieri tlačená. Cena jej je dosť ľavná prirovnávajúc k jej vystrojeniu, stojí 65 kraj. K dostaniu je v Hranovnici (*Szepes-Véghely*) u knihára Ondreja Urbana. Obsahuje piesne cirkevné ku predaj a popoludňajším službám Božím, potom žalmy (*Nešpory*) na všetky sviatky a nedele. Ešte raz vrele odporúčam Vám to dielo

Tono, kaplán.

—
„*Bolestná križová cesta*“ Spasiteľa nášeho čili rozjímanie o bolestnom umučení Pána Ježiša. Tato knižočka, ktorú na novo vydal F. Pelikán Krizsó kňaz z údu Svätého Františka, obsahuje modlitby a spevy pri 14. štaciach, s ktorými sa spojené odpustky. Cena

10 krajciarov, odporúčame tú knižočku cteným Priateľom našim zvláštne ct. duchovenstvu, aby ju pre veriacich vo väčšom počte objednalo. K dostaniu je u horespomenutého pána T. Pelikána Krizsó, kňaza z údu Sv. Františka v Prešporke.

Oása na pustatine.

Dolnozemskí Maďari vrú nepokojom, hornohorskí Slováci zase vždy vo valnejšom počte sa sťahujú do Ameriky a hľadajú šťastie, blaho, lepšiu vlasť. Beregská a ugočská stolica sú na tom najhoršie. Tu najskôr dozrelo trpké ovocie nestarania sa o ľahostajnosti a síce v takej miere, že pominúť toho aj na ďalej nemožno.

Pritom všetkom je politika, založená na rozumných národno-hospodárskych zásadách ešte vždy len skromnou žiadosťou. Uhorská spoločnosť s istou bezčinnosťou prizerá tomu úpadku, ktorý doterajšia politika tak v hospodárskom, ako aj v spoločenskom živote zapríčinila.

Nespravodlivosť by ale bola od nás, keď by sme neuznali, že tie úspechy, ktorých tuzemské spolky v prospech hospodárskych záujmov štvrtej vrstvy došly, sú veľmi skvelé počiatky. Účinkovanie týchto je opravdivá oása na púšti, ktorej zeleň zničila sebeckosť, nestaranie sa a tá z Východu presadená, ani z ďaleka nie kresťanská viera, dľa ktorej veríme, že náš osud je dávno vopred určený, čo nás pravda k novej nečinnosti pobáda. Znovu musíme súrodiť tú zem, bohatoklasú úrodu musíme vyčariť tam, kde teraz bezúzdny boj nastvaných záujmov zúri. Či ozaj porozumie tomu stredná vrstva, že sa tu nie len o jej pokoj v prítomnosti a bezpečnosť v budúcnosti jedná, ale jedná sa tu a síce hlavne o to, aby sme minulosť zachránili pred výčitkami a otcov našich pred posúdením. Tuzemské spolky mali behom 10 rokov sedemdesiatštyri tisíc štyri sto devädesiatdeväť údov, a teraz bude ich už hodne výše sedemdesiatpäť tisíc. Bez preháňania môžeme tvrdiť, že mohutnejšej ustanovizne, povstalej dobrovoľným sdružením sa neni v celom Uhorsku.

Dva milliony skoro obnáša summa do spolkov týchto vložená, pri čom nám napadá práca včiel alebo mravcov. Tým viacej sa di-

víme, že ruch bolo načím len započat a akonáhle dozrel prvý úspech, ľud vo valnom počte spiechal pod tú zástavu, ktorá ho do lepšej budúcnosti povedie.

Spiechal by ešte vo väčšom počte a ešte s väčším oduševnením, keď by sa dal šíriť tento rámeč, keď sme mohli stupňovať tú mravnú a hmotnú podporu, ktorú stredišťe spolkov, spolkom novozaloženým poskytovať môže.

Žiaľbohu, neni tomu tak. Naša hospodárska politika ohrozuje na teraz pokoj Uhorska, a páni nám chcú dať tak sa zdá zadostučinenie, a nechajú vyvinúť sa pomery, kým nebude spoločenský pokoj úplne rozháraný.

Predbežné poriadky, ktoré by vyliečili ešte malé ranky, nerobia. Čakajú, kým sa rany zväčša otvoria. Nech pomáha potom dakto, ak vie. Ak nevie nik pomôcť, nech zhynie celý národ pod ťarchou tej krutej obžaloby, že nemal toľko mužnej sily, nahliadania a citu povinnosti, čo by vývin a postup jeho do vyšších vrstiev bolo zabezpečilo.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 7.40—8.00 zl. Raž 6.18—6.20 zl. Jačmeň na krm 4.40—4.45 zl. do pálenie 5.40—6.00 zl. na várku 6.50—8.00. Oves: 6.00—6.20. Kukurica: 3.50—3.60 Proso: 5.35—5.75. Vo Viedni každý mc. o 50 krov drahší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 08.75—09.50. Koprné semeno: 08.55—09.00.

3. Strova: Veľká biela šzuľa 7.00—7.20; tmavá 8.00—8.40 okruhlá: 7.00—7.30, tarkavá 6.00—6.40. Šošovica 10.00.28 00. Hrach 8.50—13.00. Čistý 13.50—20.00 zl.

4. Kupecké zelenové plody: Mak 23—24. Burgyňa 1.80—2.00. Cibula 5.00—7.10. Ceznak: 19—25 zl. Petrželeň: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 2.30—2.80. Slams. Na postielanie: 1.30—1.45. Žup 1.50—1.65.

6. Siatie: Červená datelina 26—32. Lucerna 35—42 zl. Jarníadník 6.00—6.50 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 828 hospodárskych volov; 504 dojných kráv. Následovné boly ceny Výborná pára volov do jarma do 300—340 zl. Dojné kravy: za jeden kus 060—080 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 1019 kusov oviec. Ceny: 12.50—15. zl. za páru, a 14—15 kr. za živý kilo. Sviňský trh: za kilogram 14—17. V sziašoch 0000 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26—30 zl. Vosk 164—165. Vajca 40—50. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 80—110 mc. Slanina 50.00—51.50, udená 55—00.56 zl.

9. Remeň funtový od 152—185 kl. tercy 135—156.

10. Kraviny vrázkované 165—175.

11. Tefaciny barnavé 12—13 kl. 420—440.

12. Tefaciny najl. víksovky 420—440, stredné 350—365 ažené a vrázkované 330—340, blysk. remeň najlepší 150—155 drsné listy 165—170.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

Brnenské
SÚKNO

Najmódnejšie látky a ostatky.

Bezprostredný a najlacnejší prameň, najkúsnejších a najvýbornejších výrobkov!

Pýtajte si

hojnú sbierku tých najnovších jasenných a zimných látok kammgarnov, palmerstonových, ševiotových a lodenových látok zo sklada kr. a cis. výsadných jemnosúkených fabrik na vinené tovary

MORICA SCHWARZ
v Zwitau (Brno) 15.

Aj tá najmenšia miera je k dostaniu. Čo nezodpovedá, naspák sa prijme. Ukážka zdarma. Rozposiela sa doberkou.

Tisíce uznání.

Ukážky bez objednania naspák sa požadujú.

Papier mrukulárový
je k dostaniu u nás; metrický cent
stojí 6 zl. 50 kr.

Vyzvanie k ct. čitateľom!

Toľko a toľko anonci (inzerátov) uverejnili už na predávanie kôs, že čitateľstvo už celkom stratilo dôveru; aby ale pominul tento podvod, ktorý sa s týma kosami čini, ktoré s tým ohromným humbugom rozširovali, nižepodpísaný som sa vnutený cítil kontrakt urobiť s najchýrejšími a prvšími anglickými dielnami kôs, a som v tom spôsobe, že nie akiekoľvek cudzieho mena a chyru kosi, ale od prirodnej skutočnosti a dielnosti najchýrejšie anglické srieborné oceľové kosi môžem dať po kusu za

1 kus	85	90	95	100 cm. dlhý
cena	1:30	1:35	1:40	1:45

K týmto kosám 1 kus pritečného kameňa za darmo pošlem.

Pri jednotlivých nakázkach frankovania platia odberateli, pri nakázke päť kôs ja platím počtu.

To, čo to druhí predávateľi kôs sľubia, znamená, že sbierateľom darmo dá kosu, ja nemôžem urobiť. Ale keď by som zakusil, že z volakej obce nákažka príde na 10 kôs naraz, v tom páde odberateľovi jednu kosu darmo priložím. Pri väčšej nákazke dovoľaje sa väčšia priazeň ceny. Kosa je len vtedy pravá a neporušená, keď meno moje nosí. Ja dobestojím za pravosť pri rozposlaní kôs. Zamením vecy, ktoré by sa nepáčily, ale to sa nevzdáva ani medzi tisíc kosami.

Uctive Ján Šardy, Nágoes (Somogyská stol.)

Oznamy pre naše noviny vylúčne len vydavateľstvo „Kreštana“ prijíma.

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetké cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávaď na sklade sú a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 80 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianských spolkov a knížočky spláčováce.

Kus týchto 12 stranových knížoček so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné. Odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne vytiisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.

RÁČTE UPOZOROVAŤ.

➤ Predavatelía kôs v našej vlasti mnoho klamstva porobia. A ponevác ja s mojou kosou „Svätého Antona“ sem im kyfnul na prsti, lebo dobrý chýr tejto kosal v celej krajine sa rozšíril, teraz túto kosu falšujú a chcú ľud na to priviesť, aby im veril, že taká stará portieka je ozaistná kosa „Svätého Antona;“ oproti tomu ja oznamujem, že ja nedržim v Uhorsku ani agenta ani cestovníka (rajzendera) a že ozaistná kosa Svätého Antona len u mňa sa môže kúpiť. **➤**

S úctou
Jozef Sohr.

Jediná kosa, ktorá dosiaľ všetké vlastnosti úplnila, je

➤ kosa svätého Antona, ➤

ktorá zaslúži to meno **kosa ľadu**, ako ju na mnoho miest volajú. Táto kosa je preto vsade uznaná, že ona je pevná, ani nie veľmi tvrdá, ani veľmi mäkká, a pritom zračne ľahká.

Zvláštne ale preto úplnuje žiadosť hospodárov, lebo táto kosa „Svätého Antona“ má mocné hrdlo, tenkú čepeľ a je sriadená pre obyčajného kosca; aby ju nemuseli dať kováčovi na hrdle fahať, skrze čo zadok kosal obyčajne zmäkne.

Mnoho gazdovia sami skazia kosu, lebo ju chýbne kujú; čo sa pri kose „Svätého Antona“ nestane, ona je už vykovaná, a dobre vyprobovaná príde do rúk hospodárov.

S kosou „Svätého Antona“ po jednom kuvaní cez viac dní môže sa pracovať a s jedným ostrením 120—150 rokov môže sa kosiť a či by v najtvrdšej a najhustejšej trave.

Za každú kosu dobestojím, a ktorá by sa nešíkla, takú zamním.

Cena kôs „Svätého Antona“:

Dlhá	70	75	80	85	90	95	100 cm.
	1 zl.	1.05 zl.	1.10 zl.	1.15 zl.	1.20 zl.	1.25 zl.	1.30 zl.

Kto objedná 5 kusov, tie mu kosová dielna pošle franko na pošte; kto pojedná 10 kusov, jednu zdarma dostane.

JOZEF SOHR v Somogy-Szill.

Cenník ilustrovaný pošlem zdarma.

TLAČIAREŇ

„SVÄTÉHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najkúsnejšími francúzskými písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

== Najoblúbenejšia kosa hospodárov. ==

„Hromovej kosal“

rozposielanie
sa započne 1. apríla.

1 kus	85	90	95	100 cm. dlhý
cena	1.10	1.15	1.20	1.30

Jedon pár kosovej nákovy skladivom 1 zl. 10 kr.

Jedine moje hromové kosal zodpovedajú požiadavkám hospodárov, zvlášte skrze to, že ony majú mocné hrdlo, tenkú a ľahkú čepeľ a sú sriadené pre obyčajného kosca, aby sa nemusely dať kováčovi na hrdle fahať, skrze čo zadok kosal obyčajne zmäkne.

Hromovú kosu nakovanú sám vyprobujem, a 10 kusov s doberkou po pošte posielam franko; ktorá by sa nešíkla, na moje útraty sa mi môže naspiak poslať k zameneniu.

S úctou

VIOSZ ELEMÉR,

gazd. gépek gyári raktára és a »Villám kasza« egyedüli szállítója. Devecser (Veszprém.)

Dovčul je 57,500 kusov v obchode.

Kto objedná 20 kusov, jednu zdarma dostane.

J. STOWASSER

strojitel hudebných nástrojov, cis. a kr. dvorný dovážateľ.
V BUDAPEŠTI,

II. OKRES, LÁNCZHID-ULICA Č. 5.

Predáva fúkáce, faháce a bijáce hudebné nástroje, výborné, silno-zvučne cimbalmy a o ich podstatných čiastkach

veľký obrázkový cenník na žiadosť zdarma a bez poštového poplatku posielam.

Stranivá nezhabiteľných silných organových harmoník má sa osobitný cenník žiadať.

Naprávanie všeliakých zvučných nástrojov a harmoník za najlacnejšiu cenu sa vykonáva.